

# Obsah

|                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Úvodní slovo .....                                                                                    | 7   |
| <b>I. OBECNÉ OTÁZKY ČASU</b>                                                                          |     |
| Jan Kořenský                                                                                          |     |
| Řeč v čase, čas v řeči .....                                                                          | 9   |
| Světla Čmejková                                                                                       |     |
| Čas v jazyce a textu .....                                                                            | 12  |
| Milan Jelínek                                                                                         |     |
| Konkurenční prostředky při vyjadřování času v češtině .....                                           | 19  |
| Marie Maroušková – Vladimír Eck                                                                       |     |
| Čas a časové relace v jazyce a v umělé inteligenci .....                                              | 23  |
| Jana Hoffmannová                                                                                      |     |
| Jak a proč „stárne“ jazyk, řeč, styl .....                                                            | 29  |
| Annette Muschner                                                                                      |     |
| Čas v překladu .....                                                                                  | 36  |
| Karel Kamiš                                                                                           |     |
| Tempus fugit i v gramatikách .....                                                                    | 41  |
| <b>II. ČAS A LEXIKUM</b>                                                                              |     |
| Jaroslav Hubáček                                                                                      |     |
| Sémantika slova čas .....                                                                             | 47  |
| Eva Höflerová                                                                                         |     |
| Slova v myšlení o čase .....                                                                          | 50  |
| Grażyna Balowska                                                                                      |     |
| Sémantické pole 'čas' v laštině .....                                                                 | 55  |
| Patrik Mitter                                                                                         |     |
| Ke složeným hybridním substantivům v novém neologickém slovníku .....                                 | 61  |
| Jaromíra Šindelářová                                                                                  |     |
| Generační rozdíly v pomístních jménech na Lounsku .....                                               | 68  |
| Jaromír Krško                                                                                         |     |
| Čas v hydronymii .....                                                                                | 75  |
| <b>III. ČAS V MORFOLOGII A SYNTAXI</b>                                                                |     |
| Karel Tahal                                                                                           |     |
| Kdy začne budoucnost? .....                                                                           | 81  |
| Míra Načeva-Marvanová                                                                                 |     |
| Vznik a osud nových perfektních časů se slovesy <i>být</i> a <i>mít</i> ve slovanských jazycích ..... | 86  |
| Lucia Gianitsová                                                                                      |     |
| Opis deklinácie substantív v slovenčine z temporálneho aspektu .....                                  | 97  |
| Ľudmila Zimová                                                                                        |     |
| Čas ve větě a textu aneb Vyjadřování času v publicistickém textu .....                                | 103 |

|                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Svatava Machová<br>Pojetí reky v českých skladbách od Hattaly po současnost .....          | 111 |
| Ivana Kolářová<br>Podíl deiktických konektorů na vyjadřování časových vztahů v textu ..... | 115 |

#### IV. ČAS VE STYLU A KOMUNIKACI

|                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Eva Minářová<br>Proměnlivost slohové hodnoty času ve funkčních stylech včetně stylu církevní psané publicistiky ..... | 120 |
| Alena Jaklová<br>Čeština v angloamerickém kontextu dříve a nyní .....                                                 | 125 |
| Bohumila Junková<br>Problematika času v psané publicistice .....                                                      | 130 |
| Grzegorz Majkowski<br>Kohezja a czas (na przykładzie publicystyki ulotnej XVIII i XX wieku) .....                     | 134 |
| Vladimír Biloveský<br>Štýl – časovopriestorová a kultúrna kategória .....                                             | 144 |
| Hana Srpová<br>Fenomén času v české reklamě .....                                                                     | 149 |
| Jaroslav Bartošek<br>Výslovnostní styly v češtině .....                                                               | 155 |
| Jarmila Alexová<br>Struktura časových významů v narativních textech neformální komunikace .....                       | 162 |
| Aneta Majowska<br>Wpływ czasu na przemiany w języku mówionym .....                                                    | 168 |
| Lujza Urbancová<br>Faktor času vo výskume jazyka obyvateľov mesta .....                                               | 173 |
| Ilona Balkó<br>O některých podmínkách percepcie „krátkých“ pauz .....                                                 | 179 |
| Jaroslava Celerová<br>Místo eufemismů v současném ruském jazyce .....                                                 | 183 |

#### V. ČAS VE STARÉM JAZYCE A STARÝCH TEXTECH

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Zdeňka Trösterová<br>Čas jako filozofická a gramatická kategorie v staroruských památkách ..... | 189 |
| Naděžda Kvitková<br>Vyjadřování minulosti ve steročeských textech .....                         | 193 |
| Zora Millerová<br>Čas ve staročeských mravněvýchovných spisech .....                            | 197 |
| Blanka Michalová<br>Čas v barokní korespondenci .....                                           | 201 |
| Marie Janečková<br>K vyjadřování času v narativním textu raně obrozenském .....                 | 206 |
| Milada Homolková<br>Staročeská adverbia <i>potom</i> a <i>pak</i> .....                         | 214 |

#### VI. ČAS A VYUČOVÁNÍ ČEŠTINĚ

|                                                                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Jana Svobodová<br>Čeština a škola v čase přítomném .....                                                        | 220 |
| Martina Šmejkalová<br>Pojetí vyučování českému jazyku na různých typech středních škol v letech 1918-1939 ..... | 227 |

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Marie Čechová                                                                                               |     |
| Základní rysy nové řady středoškolských učebnic .....                                                       | 232 |
| Žkvěta Rysová                                                                                               |     |
| Žákovský popis před půl stoletím a dnes .....                                                               | 238 |
| Dominika Dworakowska - Marinow                                                                              |     |
| Koncepcja czasu w poezji barokowej. Rekonesans na podstawie podręczników dla szkół ponadgimnazjalnych ..... | 243 |
| Vendula Kútová                                                                                              |     |
| Evaluace obrazového materiálu v učebnicích českého jazyka .....                                             | 248 |

## VII. ČAS V LITERATUŘE

|                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|
| Vladimír Svatoň                                                 |     |
| Literatura v čase, čas v literatuře .....                       | 255 |
| Aleš Haman                                                      |     |
| Dílo a čas .....                                                | 264 |
| Jan Tlustý                                                      |     |
| Čas a fenomenologie .....                                       | 272 |
| Alice Jedličková                                                |     |
| Přínos německé teorie vyprávění výzkumu časové konstrukce ..... | 276 |
| Filip Charvát                                                   |     |
| Kritické poznámky k pojmu času v moderní naratologii .....      | 280 |
| Dobrava Moldanová                                               |     |
| Čas čtenáře .....                                               | 284 |
| Viktor Viktora                                                  |     |
| Čas našeho života .....                                         | 289 |
| Milan David                                                     |     |
| A utichnou běhové věky a zase se věčnost začne .....            | 293 |

## VIII. STARŠÍ LITERATURA V ČASE

|                                                                                                      |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Zuzana Hurtajová                                                                                     |     |
| Najstaršia európska anonymná zábavná próza v ľudovom čítaní na Slovensku a jej putovanie časom ..... | 296 |
| Henrich Jakubík                                                                                      |     |
| Jonáš Záborský – muž mimo čas a priestor? .....                                                      | 302 |
| Hedviga Kubišová                                                                                     |     |
| Literárny odkaz Humboldtovho diela v súradniciach času .....                                         | 307 |
| Josef Peřina                                                                                         |     |
| Čas a věčnost v poezii Václav Bolemlíra Nebeského a Karla Hynka Máchy .....                          | 313 |
| Daniel Soukup                                                                                        |     |
| Ontologický rozštěp časových rovin v Máchových Cikánech .....                                        | 321 |
| Václav Miller - Vladimír Kroutil                                                                     |     |
| Čas v prózách Svatopluka Čecha .....                                                                 | 325 |
| Alena Debická                                                                                        |     |
| Časoprostor v próze Josefa Karla Šlejhara Zátoka smrti .....                                         | 329 |
| Eva Štědroňová                                                                                       |     |
| Vědomí času. K problematice času v české próze počátku dvacátého století .....                       | 339 |

## IX. ČAS V LITERATUŘE XX. STOLETÍ

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| Andrzej Kudra                                                               |     |
| Językowa konceptualizacja kategorii czasu w poezji Bolesława Leśmiana ..... | 343 |
| Antonie Kreislová                                                           |     |
| O času a řece .....                                                         | 348 |

|                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Teresa Świątosławska                                                            |     |
| Czas i przestrzeń w „dyliżansach” Marii Kuncewiczowej .....                     | 355 |
| Dana Sedlmajerová                                                               |     |
| Nabokovova hra s časem v povídce Jaro ve Fialtě .....                           | 363 |
| Barbara Kudra                                                                   |     |
| Czas jako kategoria gramatyczno-semantyczna w utworach Jeremiego Przybory ..... | 368 |
| Jiří Koten                                                                      |     |
| Časová struktura románu M. Součkové <i>Bel canto</i> .....                      | 373 |
| Blanka Zapletalová                                                              |     |
| Magie času v latinskoamerické próze .....                                       | 379 |
| Barbara Bogolebska                                                              |     |
| Topika temporalna w literaturze współczesnej .....                              | 382 |
| Olga Kubiczková                                                                 |     |
| Postava starce čili o čase v poezii Vladimíra Holana .....                      | 390 |
| Blanka Hemelíková                                                               |     |
| Čas jako prostředek dynamizace memoárů 60. let .....                            | 395 |

## X. LITERATURA NAŠEHO ČASU

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Ivo Harák                                                                        |     |
| Trvalé a pomíjející v básnických prvotinách Ivana Slavíka a Josefa Suchého ..... | 400 |
| Joanna Czaplińska                                                                |     |
| Terapie časem ve tvorbě exilových spisovatelů .....                              | 405 |
| Helena Kosková                                                                   |     |
| Čas ve Škvoreckého Příběhu inženýra lidských duší .....                          | 411 |
| Vladimír Novotný                                                                 |     |
| Existenciální koncepce času v tvorbě Vladimíra Křenera .....                     | 415 |
| Kristína Krnová                                                                  |     |
| Funkcia času v Ballekovom románe <i>Agáty</i> .....                              | 418 |
| Jitka Cholastová                                                                 |     |
| Lineární a cyklický čas v próze Daniely Hodrové a Olgy Tokarcukové .....         | 426 |
| Martin Fibiger                                                                   |     |
| Několik poznámek o severočeské literatuře .....                                  | 431 |
| Radek Fridrich                                                                   |     |
| Hledání přítomného času .....                                                    | 434 |

## XI. ČAS V POHÁDKÁCH A FOLKLORU

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| Kateřina Váňová                                                             |     |
| Petr Pan – symbol věčného dětství aneb bezčasí v próze J. M. Barrieho ..... | 439 |
| Irena Bogoczová                                                             |     |
| K času ve slovanských pohádkách o zvířatech .....                           | 444 |
| Вікторія Ляшук                                                              |     |
| Моїня прэзентацыя часу ў праявічых фальклорных тэкстах .....                | 449 |
| Іна Каліта                                                                  |     |
| Беларускія забавы ў часе і прасторы .....                                   | 454 |
| Ludmila Růženecká                                                           |     |
| Čas svatebních zvyků a obyčejů .....                                        | 460 |